

ΣΤΕ 1409/2016 [Αναιτιολόγητη πράξη αναδάσωσης]

Περίληψη

-Δεν μνημονεύονται, ούτε γίνεται αξιολόγηση των παλαιών αεροφωτογραφιών ή άλλων στοιχείων, από τα οποία να προκύπτει ο δασικός χαρακτήρας της έκτασης πριν από την εκχέρσωσή της και κατά τα παλαιότερα έτη, αφού οι αιτούντες συνομολογούν ότι τα τελευταία έτη δεν είχαν φροντίσει για τον καθαρισμό της ιδιοκτησίας τους. Αντίθετα, από τα στοιχεία που προσκομίζουν οι αιτούντες προκύπτει ότι ήδη κατά το έτος 1940 το μεγαλύτερο τμήμα (2.100 τμ) της επίδικης έκτασης ήταν χέρσο, ενώ το υπόλοιπο ήταν ελαιώνας. Η Διοίκηση θεωρεί εαυτήν δεσμευόμενη από την τελεσίδικη πράξη χαρακτηρισμού του Δασάρχη Σκοπέλου ως δασωθέντος αγρού και μη δυνάμενη να επανέλθει επί της αποφάσεως αναδασώσεως. Δεν προέβη δε εξ αυτού του λόγου, αλλά και διότι, κατά τους ισχυρισμούς της, δεν διαθέτει τις σχετικές αεροφωτογραφίες, σε εξέταση και αποστολή στο Δικαστήριο των ως άνω αεροφωτογραφιών ή οιοδήποτε άλλου πραγματικού στοιχείου. Η προσβαλλόμενη απόφαση είναι πλημμελώς αιτιολογημένη, κατά τον βασίμως προβαλλόμενο λόγο ακυρώσεως.

Πρόεδρος: *Αγγ. Θεοφιλοπούλου*

Εισηγητής: *Μ. Γκορτζολίδου*

Βασικές σκέψεις

2. Επειδή, με την αίτηση αυτή, η οποία εισάγεται προς συζήτηση μετά την έκδοση της 1599/2014 προδικαστικής απόφασης του Δικαστηρίου, ζητείται η ακύρωση της 1329/26.5. 2004 απόφασης που υπογράφει ο Διευθυντής Δασών της Περιφέρειας Θεσσαλίας με εντολή του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας Θεσσαλίας περί κήρυξης ως αναδασωτέας εκτάσεως εμβαδού 2,878 στρεμμάτων στη θέση Φτελιά του Δήμου Σκιάθου του Ν. Μαγνησίας και 2) της 610/22.4. 2004 πρότασης του Δασαρχείου Σκοπέλου.
3. Επειδή, το άρθρο 117 παρ. 3 του Συντάγματος ορίζει ότι «Δημόσια ή ιδιωτικά δάση και δασικές εκτάσεις που καταστράφηκαν ή καταστρέφονται από πυρκαγιά ή που με άλλο τρόπο αποψιλώθηκαν ή αποψιλώνονται δεν αποβάλλουν για το λόγο αυτό το χαρακτήρα που είχαν πριν καταστραφούν, κηρύσσονται υποχρεωτικά αναδασωτέες και αποκλείεται να διατεθούν για άλλο προορισμό». Περαιτέρω, κατά το άρθρο 38 παρ. 1 του ν. 998/1979 (Α' 289), «Κηρύσσονται υποχρεωτικώς ως αναδασωτέα τα δάση και αι δασικά εκτάσεις, ανεξαρτήτως της ειδικωτέρας κατηγορίας αυτών ή της θέσεως εις ην ευρίσκονται, εφ' όσον ταύτα καταστρέφονται ή αποψιλούνται συνεπεία

πυρκαϊάς ή παρανόμου υλοτομίας αυτών. Η αυτή υποχρέωση υφίσταται και δια τα εκ των ως άνω αιτίων καταστραφέντα ή αποψιλωθέντα δάση και δασικές εκτάσεις, ανεξαρτήτως του χρόνου της καταστροφής ή της αποψιλώσεως τούτων, εφ' όσον, μέχρι της 11ης Ιουνίου 1975, δεν είχαν χρησιμοποιηθεί δι' έτερον σκοπόν, ώστε να καθίσταται αδύνατος η ανατροπή της εκ της χρησιμοποιήσεως ταύτης δημιουργηθείσης καταστάσεως», ενώ, κατά το άρθρο 41 παρ. 1 του ίδιου νόμου, «η κήρυξις εκτάσεων ως αναδασωτέων ενεργείται δι' αποφάσεως του οικείου νομάρχου [ήδη του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας, βλ. άρθρα 1 παρ.2 κ' 6 παρ.7 ν.2503/1997, 107 Α'], καθοριζούσης σαφώς τα όρια της εκτάσεως η οποία κηρύσσεται αναδασωτέα και συνοδευομένης υποχρεωτικώς υπό σχεδιαγράμματος, το οποίον δημοσιεύεται εν φωτοσμικρύνσει μετά της αποφάσεως εις την Εφημερίδα της Κυβερνήσεως». Κατά την έννοια των ανωτέρω διατάξεων, κάθε αποψιλούμενη έκταση με δασικό χαρακτήρα, δημόσια ή ιδιωτική, κηρύσσεται υποχρεωτικώς αναδασωτέα με μόνη την αντικειμενική διαπίστωση της συνδρομής των κατά την ανωτέρω συνταγματική διάταξη προϋποθέσεων. Η απόφαση για την αναδάσωση πρέπει να είναι πλήρως αιτιολογημένη ως προς τον χαρακτηρισμό της εκτάσεως ως δάσους ή δασικής εκτάσεως, η αιτιολογία δε αυτή μπορεί να προκύπτει και από τα λοιπά στοιχεία του φακέλου (ΣΤΕ 2405/09, 4456/10, 4539/11 κ.ά.).

4. Επειδή, από τα στοιχεία του φακέλου της υποθέσεως προκύπτουν τα εξής: κατά την αυτοψία που διενήργησε την 1.4.2004 η δασολόγος Αν. Μπάκαβου διαπίστωσε ότι «ο πρώτος αιτών, Δημήτριος Αρμαμέντος του Παναγιώτη, κάτοικος Σκιάθου κατά το διάστημα Φεβρουαρίου - Μαρτίου 2004 με σκοπό την απόκτηση δικαιωμάτων νομής και κατοχής επί δημοτικής δασικής εκτάσεως 2,878 στρεμμάτων κείμενης στην ανωτέρω δασική θέση, ... εκχέρσωσε την έκταση αυτή και στην συνέχεια φύτεψε ελαιόδεντρα αφού προηγουμένως ψέκασε τα δασικά είδη με φυτοφάρμακα ώστε να ξεραθούν. Επίσης περίφραξε το βόρειο τμήμα της έκτασης με σιδηροπασσάλους και αγκαθωτό σύρμα. Η έκταση που εκχέρσωσε απεικονίζεται με λεπτομέρειες στο προσαρτημένο σχεδιάγραμμα, έχει έδαφος βραχώδες κλίση 20%, έκθεση προς τον ορίζοντα δυτική και καλυπτόταν πριν από την εκχέρσωσή της από αείφυλλα πλατύφυλλα (πουρνάρια, σχοίνοι) πυκνότητας 90%. Απέχει από αγροτικό δρόμο 20 μέτρα ... και ορίζεται ως εξής: Ανατολικά με ελαιώνα ιδιοκτησίας Δημητρίου Μιτζελου, Δυτικά με ελαιώνα ιδιοκτησίας Δημ. Αρμαμέντου, Βόρεια με δασική έκταση, Νότια με παράνομη καταληφθείσα δασική έκταση. Ανήκει κατά κυριότητα στον Δήμο Σκιάθου ...» (βλ. από 2.4.2004 έκθεση αυτοψίας). Με βάση την αυτοψία αυτή και σχετική πρόταση του Δασάρχη Σκοπέλου (υπ' αρ. 610/22.4.2004), ερειδόμενη στην ως άνω αυτοψία, εξεδόθη η ήδη προσβαλλομένη 1329/18.5.2004 (479B/6.8.2004) απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας Θεσσαλίας, με θέμα "Κήρυξη αναδασωτέας έκτασης εμβαδού 2,878 στρεμμάτων, στη θέση 'Φτελιά'

- περιφέρειας Δήμου Σκιάθου, Ν. Μαγνησίας.” Μετά την έκδοση της προσβαλλομένης αποφάσεως, η δεύτερη των αιτούντων, την από 21.6.2007 αίτησή της προς το Δασαρχείο Σκοπέλου (αρ. πρωτ. Δασαρχείου Σκοπέλου 1313/ 2.7.2007) ζήτησε την έκδοση πράξης χαρακτηρισμού για όλη την ιδιοκτησία της έκτασης 7.049 τ.μ., εντός της οποίας συμπεριλαμβάνεται και το ήδη κηρυχθέν ως αναδασωτέο τμήμα. Επί της αιτήσεως αυτής εξεδόθη η 1313/07/19.2.2008 Πράξη του Δασάρχη Σκοπέλου, με την οποία το τμήμα Γ της συνολικής ιδιοκτησίας των αιτούντων έκτασης 4.384,55 τ.μ., στο οποίο συμπεριλαμβάνονται και τα 2.878 τ.μ. της πράξης αναδάσωσης, σύμφωνα και με σχετική διευκρίνιση στο 1374/24.9.2008 έγγραφο του Δασάρχη Σκοπέλου προς το ΣτΕ, χαρακτηρίζεται ως δασική έκταση του άρθρου 3 παρ. 2 του ν.998/79, όπως αντικαταστάθηκε με τις διατάξεις του άρθρου 1 του ν. 3208/03. Ειδικότερα στην πράξη χαρακτηρισμού αναφέρεται, όσον αφορά στο τμήμα Γ, ότι αποτελεί «μη δασική έκταση του παρελθόντος η οποία δασώθηκε φυσικώς λόγω εγκατάλειψης», καθώς και ότι «το τμήμα αυτό της συνολικής έκτασης από άποψη ωφελιμότητας και λειτουργίας να υπαχθεί στην κατηγορία ε της παρ. 1 του άρθρου 4 του ν.998/79 και από άποψη θέσεως στην κατηγορία β’-δ’ της παρ. 2 του άρθρου 4 του ν.998/79». Τα λοιπά 3 τμήματα της ιδιοκτησίας των αιτούντων χαρακτηρίστηκαν ως μη δασικά. Εν συνεχεία, με το 1305/17.6.2008 έγγραφο του Δασάρχη Σκοπέλου προς την δεύτερη αιτούσα βεβαιώθηκε ότι η 1313/07/19.2.2008 πράξη ‘τελεσιδίκησε’ λόγω μη υποβολής αντιρρήσεων κατ’ αυτής, καθώς και ότι το επίμαχο τμήμα Γ αναγνωρίσθηκε ότι εμπίπτει στις διατάξεις της παρ.1 του άρθρου 12 του ν. 3208/2003, ως δασωθείς αγρός, ότι δεν εμπίπτει στις διατάξεις της παρ. 3 του ιδίου άρθρου ούτε στις διατάξεις του δασικού νόμου και επιτρέπεται η αλλαγή χρήσης του. Κατόπιν αυτών ο Δασάρχης Σκοπέλου με το 1356/19.6.2008 έγγραφό του προς τη Διεύθυνση Δασών Νομού Μαγνησίας ζήτησε την «άρση» της 1329/2004 απόφασης αναδάσωσης ως εκδοθείσας «λόγω πλάνης». Εν συνεχεία, υπεγράφη μεν την 1.7.2008 η απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας Θεσσαλίας περί ανάκλησης της προσβαλλομένης 1329/2004 απόφασης αναδάσωσης, αλλά η πράξη αυτή ουδέποτε δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως προκειμένου να λάβει νόμιμη υπόσταση. Με το 1460/09/19.4.2010 έγγραφο του Δασάρχη Σκοπέλου ζητήθηκε εκ νέου η ανάκληση της προσβαλλομένης πράξης.
5. Επειδή οι αιτούντες προέβαλαν ότι η προσβαλλομένη πράξη εξεδόθη κατά πλάνη περί τα πράγματα και με πλημμελή αιτιολογία, επικαλέσθηκαν δε, προς απόδειξη των ισχυρισμών τους τίτλους ιδιοκτησίας των, όπου η εν λόγω έκταση χαρακτηρίζεται ελαιώνας που συνορεύει με κτήματα, ένορκες βεβαιώσεις δύο μαρτύρων σύμφωνα με τις οποίες πρόκειται για κτήμα με ελιές και συκιές, καθώς και την από 20.7.2006 τεχνική έκθεση φωτοερμηνείας του αγρονόμου- τοπογράφου μηχανικού ΕΜΠ Δημητρίου Κιουμουρτζίδη, ο οποίος κατόπιν μελέτης αεροφωτογραφιών των ετών 1940 και 2001, οι οποίες

ελήφθησαν από το αρχείο της Γεωγραφικής Υπηρεσίας Στρατού, καταλήγει ότι η επίδικη έκταση είναι ελαιώνας από το έτος 1940 έως σήμερα. Συναφώς προέβαλαν ότι στην προσβαλλόμενη πράξη δεν προσδιορίζεται ορθώς ο χαρακτήρας των γειτονικών ακινήτων, αφού αναφέρεται ότι η επίδικη έκταση συνορεύει προς βορά και προς νότο με δάσος και δασική έκταση αντίστοιχα, ενώ στην πραγματικότητα και τα ακίνητα αυτά αποτελούν αγρούς. Ειδικότερα, κατά τους ισχυρισμούς των αιτούντων, η επίδικη έκταση κείμενη, κατά τα ανωτέρω, στο μέσον ευρύτερης ιδιοκτησίας τους, καταστράφηκε από φωτιά, μεταξύ των ετών 1924 και 1940, χωρίς να καταστεί δυνατή η μεταγενέστερη ανασύσταση του ελαιώνα και έτσι το συγκεκριμένο τμήμα παρέμεινε χέρσο προκειμένου να υπάρχει ελεύθερη πρόσβαση μεταξύ των δύο ακραίων μερών και λειτουργούσε «ως περιοχή υποστηρικτική της καλλιέργειας για την καύση κλαδιών μετά το κλάδεμα του ελαιώνα, την προσωρινή απόθεση λιπάσματος ...».

6. Επειδή, από τα ανωτέρω στοιχεία το Δικαστήριο διαπίστωσε ότι στην προαναφερθείσα από 1.4.2004 έκθεση αυτοψίας δεν μνημονεύονται, ούτε γίνεται αξιολόγηση των παλαιών αεροφωτογραφιών ή άλλων στοιχείων, από τα οποία να προκύπτει ο δασικός χαρακτήρας της έκτασης πριν από την εκχέρσωσή της και κατά τα παλαιότερα έτη, αφού οι αιτούντες συνομολογούν ότι τα τελευταία έτη δεν είχαν φροντίσει για τον καθαρισμό της ιδιοκτησίας τους. Αντίθετα, από τα στοιχεία που προσκομίζουν οι αιτούντες και ιδίως από την προαναφερθείσα τεχνική έκθεση φωτοερμηνείας του αγρονόμου - τοπογράφου μηχανικού ΕΜΠ Δημητρίου Κιουμουρτζίδη προκύπτει ότι ήδη κατά το έτος 1940 το μεγαλύτερο τμήμα (2.100 τμ) της επίδικης έκτασης ήταν χέρσο, ενώ το υπόλοιπο ήταν ελαιώνας (σελ. 8 παρ. 3.3.4, 10 παρ. 4.3). Κατά το έτος 2001 διαπιστώνεται σύμφωνα με την ανωτέρω έκθεση φωτοερμηνείας, ότι στο κεντρικό τμήμα της ιδιοκτησίας εμβαδού περίπου 1,8 στρ. έχει αναπτυχθεί χαμηλή βλάστηση, ενώ δυτικά και ανατολικά αυτού υπάρχουν ελιές, ειδικώς δε στο ανατολικό κομμάτι έχει αναπτυχθεί και βλάστηση (σελ. 11 παρ. 4.5). Κρίθηκε, περαιτέρω ότι χρήζουν διασαφήσεως και συμπληρώσεως τα διαλαμβανόμενα στην από 1.4.2004 έκθεση αυτοψίας, τα οποία επαναλαμβάνονται στην προσβαλλόμενη πράξη, ότι, δηλαδή, η επίμαχη έκταση συνορεύει ανατολικά και δυτικά με ελαιώνα, βόρεια και νότια με δάσος και δασική έκταση αντίστοιχα, χωρίς να διευκρινίζεται αν η επίμαχη έκταση αποτελεί τμήμα ευρύτερου δασικού οικοσυστήματος και πώς διαφοροποιείται, ενδεχομένως, από τις παρακείμενες εκτάσεις που χαρακτηρίζονται ως ελαιώνες, ενόψει, μάλιστα και της αναφερόμενης στη σκέψη 4, 1313/07/19.2.2008 πράξης χαρακτηρισμού της επίμαχης έκτασης ως δασωθέντος αγρού, συνορεύοντος με εκτάσεις μη δασικές, η οποία είναι μεν μεταγενέστερη της προσβαλλομένης, στηρίζεται όμως, όπως ρητώς αναφέρεται σε αυτή, σε εξέταση αεροφωτογραφιών έτους 1945 και πραγματικά στοιχεία προγενέστερα της εκδόσεώς της (πρβλ. ΣτΕ 3029/2015) .

- Ενόψει των ανωτέρω, το δικαστήριο έκρινε ότι πρέπει να αναβάλει την περαιτέρω εκδίκαση της υπό κρίση αιτήσεως και να εκδώσει προδικαστική απόφαση, προκειμένου η Διοίκηση να προβεί, εντός προθεσμίας τεσσάρων μηνών από την προς αυτήν κοινοποίηση της προδικαστικής απόφασης, στην εξέταση και ερμηνεία αεροφωτογραφιών των ετών 1940 και 2001, ώστε να διευκρινισθεί, προσκομιζομένου, ενδεχομένως, και κάθε άλλου σχετικού στοιχείου, ο χαρακτήρας της επίδικης έκτασης.
7. Επειδή, σε εκτέλεση της 1599/2014 προδικαστικής απόφασης περιήλθε στο Συμβούλιο της Επικρατείας το 1060/170967/4.9.2014 διαβιβαστικό έγγραφο του Δασαρχείου Σκοπέλου, στο οποίο επισυνάπτονται ως σχετικά στοιχεία η 48/8.11.2012 απόφαση της Α/θμιας Επιτροπής Επίλυσης Δασικών Αμφισβητήσεων Ν.Μαγνησίας και το 855/132507/22.7.2014 έγγραφο του Δασαρχείου Σκοπέλου.
 8. Επειδή, στο υπ' αριθ. 855/132507/22.7.2014 έγγραφο του Δασάρχη Σκοπέλου προς τη Διεύθυνση Δασών Μαγνησίας με θέμα «Αποστολή απόφασης ΣΤΕ», στο οποίο μνημονεύεται ως σχετικό έγγραφο η 1599/2014 προδικαστική απόφαση του ΣΤΕ, αφού καταγράφεται εν περιλήψει το ιστορικό της υπόθεσης αναφέρονται τα ακόλουθα: «Καθώς: - η Υπηρεσία έχει προβεί σε όλες τις νόμιμες ενέργειες για την άρση κήρυξης ως αναδασωτέας της εν λόγω έκτασης σύμφωνα με την υπ' αριθμ. 1313/07/19.2.2008 τελεσίδικη πράξη χαρακτηρισμού, - ο Δασάρχης δεν δύνατε[αι] να επανέλθει επανακρίνοντας την ανωτέρω πράξη χαρακτηρισμού σύμφωνα με την αριθμ.1038/88 απόφαση του ΣΤΕ, δεν είναι δυνατή η εξέταση αεροφωτογραφιών της περιοχής των ετών 1940 και 2001, τις οποίες εξάλλου δεν διαθέτουμε. ...». Από το ως περιεχόμενο του απαντητικού αυτού εγγράφου προς το Δικαστήριο, προκύπτει ότι η Διοίκηση θεωρεί εαυτήν δεσμευόμενη από την 1313/07/19.2.2008 τελεσίδικη πράξη χαρακτηρισμού του Δασάρχη Σκοπέλου ως δασωθέντος αγρού και μη δυνάμενη να επανέλθει επί της αποφάσεως αναδασώσεως. Δεν πρόεβη δε εξ αυτού του λόγου, αλλά και διότι, κατά τους ισχυρισμούς της, δεν διαθέτει τις σχετικές αεροφωτογραφίες, σε εξέταση και αποστολή στο Δικαστήριο των ως άνω αεροφωτογραφιών ή οιαδήποτε άλλου πραγματικού στοιχείου. Τέλος, ούτε η αποσταλείσα 48/2012 απόφαση της Α/θμιας Επιτροπής του άρθρου 10 παρ. 3 του ν.998/1979 δύναται να προσδώσει νόμιμο έρεισμα στην προσβαλλόμενη απόφαση και τούτο διότι η επιτροπή αυτή, η οποία εξέτασε, σύμφωνα με το άρθρο 36 παρ. 3 του ν. 3698, την 1460/09/19.4.2010 πρόταση του Δασάρχη Σκοπέλου περί ανάκλησης της προσβαλλομένης πράξεως αναδασώσεως, την απέρριψε, με την εν λόγω 48/2012 απόφασή της, με το σκεπτικό ότι η επίμαχη έκταση «είναι δημοτική, το Δημόσιο δεν προβάλλει δικαιώματα κυριότητας και συνεπώς δεν έχουν εφαρμογή οι διατάξεις του άρθρου 12 του ν.3208/2003 και ...εξακολουθεί να υπάγεται στις διατάξεις της Δασικής Νομοθεσίας», η αιτιολογία αυτή, ανεξαρτήτως της ορθότητάς της, έρχεται σε αντίθεση με τα στοιχεία του

φακέλου της υποθέσεως, καθώς από την υπ' αριθ. 8307/9.8.2007 βεβαίωση του Δημάρχου Σκιάθου προκύπτει ότι ο Δήμος δεν διατηρεί δικαίωμα ιδιοκτησίας ή οποιοδήποτε άλλο δικαίωμα επί της επιδίκου εκτάσεως. Επομένως, η προσβαλλόμενη απόφαση είναι πλημμελώς αιτιολογημένη, κατά τον βασίμως προβαλλόμενο λόγο ακυρώσεως (πρβλ. ΣτΕ 2938/2012, 4657/2011, 1294, 811//2008, 248/2007, 2188/2005, 767/2005, 2853/2004, 1413/2003 περί η) και ως εκ τούτου ακυρωτέα.

9. Επειδή, ενόψει των ανωτέρω πρέπει να γίνει δεκτή η κρινόμενη αίτηση και να ακυρωθεί η προσβαλλόμενη απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας Θεσσαλίας, ν' αναπεμφθεί δε υπόθεση στη Διοίκηση, προκειμένου αυτή, να εκδώσει, μετά από εξέταση όλων των αποφάσεων και πραγματικών στοιχείων της υποθέσεως, νέα αιτιολογημένη απόφαση περί της αναδασώσεως ή μη της επίμαχης περιοχής.